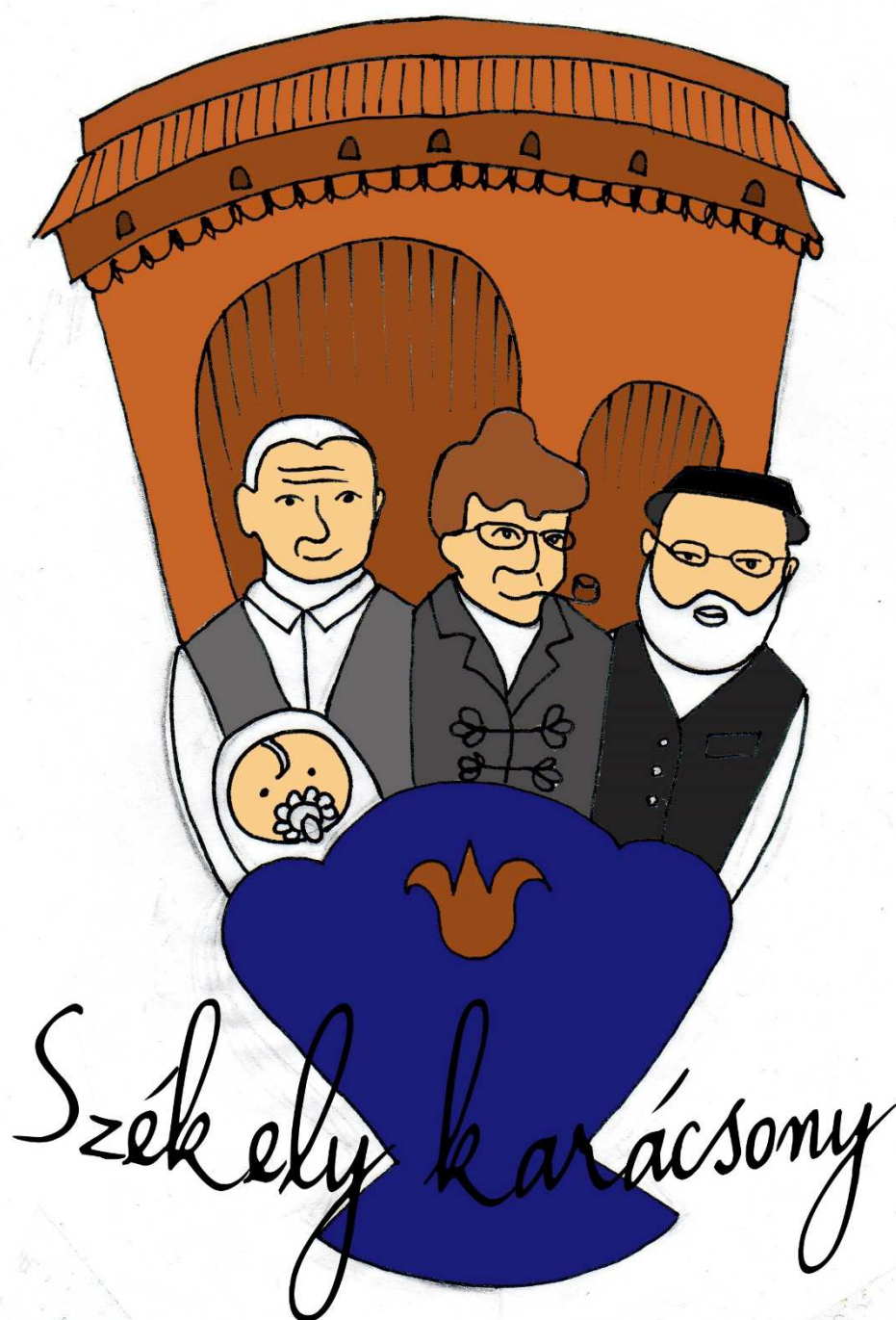

Székely karácsony

A „Csíkszentgyörgyi székely góbék” ötletei
és csíkcsicsói székely betlehemes alapján írta:

Fogarasy Attila

Szereposztás

Góbék:

Gáspár: Nagy István János

Menyhért: Márton Miklós

Boldizsár: Fogarasy Attila

Asszonyaik, gyermekeik:

Mári (Gáspár felesége): Balázsné Lukács Katalin

Örzse (Menyhért felesége): Pergel Éva

Bence (Menyhért fia): Szontág Nándor

Panka (Gáspár lánya): Szakszonné Mohácsik Ágnes

Benci, kicsi buba (Bence és Panka fia): baba

Eszter (Boldizsár unokája): Zömbik Eszter

Tisztelendúr (plébános): Tagscherer Ágoston

Bim-bam úr (kántor és harangozó): Nagy Csaba

Betlehemes gyerekek

Díszlet, kosztüm, kellékek: Szöllősi Réka

A Betlehemes játékot betanította: Balázsné Lukács Katalin

Súgó: Mező Krisztina

Rendezte: Fogarasy Attila

I. jelenet

Hárman a padon

Utcai pad Gáspárék háza (a függöny) előtt. A három góbé (balról jobbra: Gáspár, Menyhért, Boldizsár) hétköznapi, egyszerű viseletben azon üldögél, csendesen merednek maguk elé. Menyhért pipázik, Boldizsár kezében bot. Amíg a közönség el nem helyezkedik, és a fények ki nem alszanak a nézőtéren, nem szólnak egy szót sem. Legfeljebb egyet-egyet krákognak vagy sóhajtanak.

Gáspár: Hallud-e, te komám!?

Menyhért: No-e?

Gáspár: Én nem tudom, megbolondult-e vagy mi az üdő, de olyan melegen süt a nap, mintha nem is karácson szent napja lenne. Biztosan a sok elektryonosság meg az ájfony vagy mi zavarta meg a nagy Úristen teremtését, hogy így meg van sirülve...

Menyhért: Ebben igazad van, komám. Essze-vissza gyarlódik ma minden. A mai ember elmocskol mindent a világban. *(Boldizsárhoz)* Mi a véleménye erről, Boldizsár bátyám?

Boldizsár: A mű időnkben nem így vótt!

Menyhért: Ebben igaza van! Okos ember kend!

Üldögélnek, hallgatnak, gondolkodnak...

Gáspár: Hallud-e, te komám!?

Menyhért: No-e?

Gáspár: Tényleg igaza lehet az öregnek. Emlékszem, nagyapám mesélte volt nékem, hogy amikor a te nagyapáddal bakák vóttak 16-ban, a nagy háborúban, és a Kárpátokban védték a kős hazát a muszkáktól, olyan hideg vótt karácsonkor, hogy nemhogy a lehelet, de még a hang es megfagyott. Egy csupasz némaság volt az egész erdőség. Bezzeg aztán tavasszal, amikor jött az olvadás, és az a sok hang – kiabálás, puskadurrogás, ágyúdörgés – mind kiolvadt a fagyból, lett olyan ricsaj, olyan hangzavar az egész fronton, hogy meg sem lehetett maradni túle... *(A szájához emeli a kezét, tölcsért formál belőle, mintha trombitálna.)* Tattarata, tattarata, tattararatatata.

Menyhért: *A füléhez kapja a kezét a bántó hang miatt.*

Gáspár: Így mesélte volt nagyapám.

Menyhért: Ebben igazad van, komám, az én nagyapám es vattát dugott volt a fülébe, hogy kicsinyt tompítsa azt a nagy hangoskodást... Bezzeg most még hó sincsen. Ami kevés esett, elmocskolódott egy nap alatt. Jaj, édes Istenem, ki látott már székel karácsont hó nélkül? Elgyarlódunk elébb-utóbb így mindnyájon.

Gáspár: Hanem az tényleg meglehet, mert láttam volt a plazmatelevíziójában, hogy a világegyetem egyre csak tágul, s mind gyorsabban-gyorsabban. *(Széttárja a karjait, majdnem lelöki Menyhértet a*

padról.) Mindenek mennek egyre széjjelebb. Bizony eljön majd az üdő, amikor már csak egy nagy üres semmiség lesz az égi ország, s odalesznek a csillagok es, mert a fényük már nem fog elérni hozzánk, olyan borzasztó messzi lesznek.

Menyhért: Aztán mit mondanak a tudós professzorok, mitől van ez-é?

Gáspár: Hát, ha jól értettem, valami setét energia vagy miféle miatt. Az feszíti széjjel, s mocskolja el a világot. A csillagok, bolygók meg kométák úgy elkezdenek iszonyodni egymástól, hogy taszigálják egyre odébb magukat.

Menyhért: Te Gáspár, tán fizikusnak készülsz öreg korodra, hogy ilyenekben filozofálsz?

Gáspár: Már hogyan készülnék én fizikusnak? Hiszen ahhoz kevés az én négy oskolám. De annyit én es tudok a világról, hogy amit a plazmatelevízió mondott volt az úrbeli setét erőkről, az kicsiben a magyarra es áll. Mert nézd meg, ahelyett hogy esszvetartának a magyarok itt, a sokat vert Kárpát-medencében, s mindenütt, ahová szórta őket a sors a nagyvilágban, egyre csak mocskolják, taszigálják, lökdösik egymást, s ezáltal a nemzetünk csillaga is erősen haloványul.

Menyhért: Ebben igazad van, komám. Túl sok a setét szándék ebben a világban, s az áldott betlehemi csillag egyre haloványabban csillog a mennynek boltozatján. *(Boldizsárhoz)* Hát kend, Boldizsár bátyám, mit szól ehhez?

Boldizsár: A mü időnkben nem így vótt!

Menyhért: Ez már szent igaz. Okos ember maga. *(Gáspárhoz)* Úgy-é, komám?

Gáspár: Bizony, hogy az. A legokosabb ember Menaságtól Szeredáig.

Menyhért: Hászen meglátszik, hogy dupla annyi oskolát végzett, mint mü. Őneki nyolc osztálynyi oskoláról vagyon passzusa.

Gáspár: Hallud-e, te komám!? Akkor nem jön ki a dupla. Mert ha nekem négy oskolám vagyon, neked meg kettő, az csak hat, nem nyolc.

Menyhért: *(Számolja a kezén, majd vállat von.)* Nekem nyolc!

Gáspár: Na, látod-e? Azért nekem egy kis matematikatudomány csak bészorult a fejembe, hogy kigolyózzam, hogy mennyi az annyi... *(A saját fejére üt, mint aki megvilágosodik.)* Vagy tán belészámoltad-e azt a két évet es, amikor portás voltál az oskolában? Hát azt ne számítsad, mert úgy nem kerek!

Menyhért: Na, jó! Nem lehet mindenki olyan tállentumos, mint te. Hanem a күsebbik unokám az tényleg nagyon okos, már második éve nem bukott meg az oskolában. Pedig mennyi minden furmányos tantárgyat kelljen tanulnia ott, Udvarhelyen a líceumban: matematika, informatika, technika, gimnasztika, fifika. Föl sem tudnám sorolgatni... A legjobban a technikához ért a gyerek. Van neki egy olyan készüléke, mint a plazmatelevízió, csak kicsit күsebb. *(Mutatja a kezével.)* Előtte meg egy olyan billentyűs izé, olyan lapos, na... *(mutatja)* mint a laskalapítottó, aztán azt nyomilgatja álló nap.

Gáspár: Lapítottó? Tán nem a gyúródeckára gondolsz?

Menyhért: Olyanforma, mondom. Más néven billenőtyűzet... Nem es csinál semmi egyebet az a gyerek, ha hazajön Udvarhelyről, mint hogy azt babirkálja. *(Mutatja.)* Ki nem jönne velem a földre pityókát ásni, vagy szénát hersegetni. Azt nem. Csak a technika. A munka bűdös neki.

Gáspár: Az én nagyobbik unokám meg egyre csak azt az okostelefonosát zaklatja. Ájfonyosnak vagy minek nevezik. Anélkül már meg sem bírna lenni. Az ember beszél vele, aközben is azt böködi. Ha kérdezek tőle valamit, mindenre csak azt mondja, hogy „várjál, nagypapa, megnézem a kugliban!”

Menyhért: Kugliban?

Gáspár: Így mondja... Vagy gugliban?... Tudja a csicsói csóka! De egy biztos: lassan már a nevét sem fogja tudni megmondani a telefonyosa nélkül...

Menyhért: Ebben igazad van, komám, ezek a mai fiatalok csak supognak a világban, anélkül, hogy csinálnának komolyan es valamit. *(Boldizsárhoz)* Mit szól ehhez, Boldizsár bátyám?

Boldizsár: A mü időnkben nem így vótt.

Menyhért: Hát ezzel megint csak fején találta a szöget. Hogy a csudába tud mindenre így megfelelni? Hejába, okos ember maga!

Gáspár: Jól mondd, Menyhért komám, tán még pápának is beválna.

Menyhért: Jaj, édes, jó Istenem! Jó is volna egy székely pápa a Vatikányosban. Nem lennének tán úgy megszűkülve a magyarságban!

Csendben üldögelnek tovább.

Gáspár: Hallud-e, te komám!?

Menyhért: No-e?

Gáspár: Aztán a mü leendő közös unokánkról jött-e nektek hír? A Benciről.

Menyhért: Utoljára egy hete hívott a fiam telefonyson, hogy tán karácson előttre meglesz a gyerek. Azóta nem kaptam hírt róla. Pedig milyen szép es volna, ha a kis Jézussal együtt a mü kis Bencink es megérkezne hozzánk, és együtt ünnepelhetnénk a karácsonfa alatt. Szeretetlenben, békességben... És tük kaptatok-e hírt rólluk?

Gáspár: Én nem, nekem mobiltelefonosom sincsen. Az új asszonynak pedig még nem tudják a számát. Majd csak hazavezeti őket az Isten Kolozsvárról, ha eljön az üdő. Ne féltsd te őket! Hanem az tényleg bánt engemet, komám, hogy már a gyerek is beköszön, aztán még sincsenek esszveházasodva.

Menyhért: Ebben igazad van, komám. Furcsa szokások vannak mái nap. Nemigen lehet megérteni a fiatalokat. *(Boldizsárhoz)* Mit szól ehhez, Boldizsár bátyám?

Boldizsár: A mü időnkben nem így vótt!

Menyhért: Megint jól mondja, kend! Hejába, még es csak pápának kellene lennie!

Gáspár: Azt azért megjegyezném, hogy a „mű időnkben” szakálluk sem volt, se a siheder fiúknak, se a férfiaknak, szakállas asszonyt es csak cirkuszban mutogattak. Hát ki a csuda látott már szakállas székelyt?

Menyhért: Hadd el, komám, azért növeszti e csúfságot a pufáján, mert megfogadta, hogy addig nem beretválkozik, míg az egyetlenegy unokája, az Eszterke, haza nem jó nagy Londonyországból.

Gáspár: *(Boldizsártól)* Hát, ott van-é?

Boldizsár: Ott lehet.

Gáspár: Úgy látom a pufája körítéséből, hogy már régóta.

Boldizsár: Úgy talán.

Gáspár: S hát nem akar sehogy se hazatalálni?

Boldizsár: Csak nem.

Gáspár: Hát akkor úgy vagyunk mi itt hárman, székelyek, hogy várjuk együtt a Megváltót es, a szeretteinket es. A kis Jézus biztosan eljő, mert úgy még sohasem volt, hogy elmaradt volna. Még a háborúban es mindig eljött hezzánk. De vajon megjönnek-e a gyerekek is, ki közelebbről, ki távolabbról? A boldogság egyforma lenne...

Megszólal Menyhért telefonja a zsebében.

Menyhért: No-e, tán prücsök cirpel?

Gáspár: Télen? Az már még es túlzás lenne... *(Kisvártatva.)* No de, csak hallok valamit. *(Boldizsárhoz)* Hát maga hallja-é?

Menyhért: *(Leinti.)* Na, tölle tudakolhatod ám, komám, süket, mint a tintatartó. Csöndesség legyen, hogy halljuk-e még!

Hallgatóznak.

Gáspár: Hallud-e, te komám! Nekem úgy tűnik, a te zsebedben cirpel valami. Tán nem a telefonyosod?

Menyhért: Hű, az ám! Tényleg a telefonyos. *(Előveszi.)* Nemigen vagyok én hezzája szokva. No, hogy es mondta a nagyobbik vejem? Aszonygya, nyomjam meg a ződet, ha beszélni akarok, ha meg elegendem van belőle, a pirosat. Ni, kiírja, hogy „Rőzse”. Mi a csudát jelent ez? Menjek rőzsét szedni az erdőbe? Hiszen éppen tegnap voltam. A fene se érti eztet... *(Mutatja Gáspárnak a telefont.)*

Gáspár: Te komám, miért nem veszed fel a szemüvedet? Nem azt írja ki a masina, hogy „rőzse”, hanem azt, hogy „Örzse”. A feleséged keres téged...

Menyhért: Örzse? (*Jobban megnézi.*) Híj! Tényleg. De honnan a csudából tudja ez az asszony, hogy én éppen itt vagyok? Hát már sehol sem hagyhatna békén?! Kieszi a lelkem a világból... No, akkor a zódet. (*Megnyomja a gombot.*) Te vagy-é, Örzse? Én, én! A hites férjed. Sajnos. De hát honnét tudtad, hogy én éppen itt leszek a Gáspár komámék háza előtt a küspadon? Tán látó vagy-é, Örzse? Hogy? A templomba? Őtözödni, fehér inget venni? Jó, megyek már! Hogy mit akarsz még gyorsan elmesélni? (*A többieknek.*) Na, jó, most akkor jöhet a piros... (*Megnyomja a gombot.*) Meséljed a zetelaki kopasz hegynek! A lényegét úgy es elmondtad volt. (*Elteszi a telefont.*) No, mennünk kell, őtözödni a szentmisére, s hogy illendően fogadjuk a kis Jézust.

Felállnak, indulófélben vannak.

Gáspár: Hát, akkor siessünk, le ne késsük a szent órát!

Menyhért: Isten áldjon, komám, Isten áldja, Boldizsár bátyám!

Gáspár: (*Menyhérthez.*) Isten áldjon! (*Boldizsárhoz.*) Isten áldja!

Boldizsár: Isten megáldja minnyájakat!

A függöny szétmegy, Gáspár és Menyhért balra távozik, Boldizsár követi őket botjára támaszkodva, nehézkes léptekkel. A színpad félhomályban van. A díszletesek beviszik a padot az asztalhoz.

II. jelenet

A kicsi buba

Amikor megvilágosodik a színpad, egy egyszerű székely ház szobáját látjuk magunk előtt. Balról asztal székekkel, jobbról kemence, a falakon díszes székely kerámiák. Az asztalon gyermekhordozó, benne a csecsemő Benci, amit egy műanyag baba „testesít meg”.

Menyhért és felesége, Örzse a templomból érkeznek. Mindkettő jobbról, hátulról jön be a színpadra, itt található a bejárati ajtó.

Menyhért: Szépen beszélt a Tisztelendúr a misén a szeretetről. Édes jó Istenem, ilyenkor minden olyan tisztának és egyszerűnek tűnik! Aztán jönnek a csorba hétköznapok, és minden elgyarlódik, elszürkül. Mű es csak idegeskedünk egymással... Marjuk széjjel egymást...

Örzse: Te, Menyhért, mintha járt volna valaki itt, míg mi a templomban voltunk. Gyanús nekem, hogy az ajtóban a kulcs benne legyen... Sosem hagyjuk benne...

Menyhért: Meg vagy-e bolondulva? Ugyan ki járt volna itt?! A szegény ember házába csak az ínség jár bé. Na de, ne perlekedjünk, édes, kedves feleségem, legalább e szent napon mű es béküljünk és csendesedjünk meg egymással! Örzse! Kedves asszonyfeleségem! Ölelj meg, no! *(Széttárja a karját, át akarja ölelni Örzset.)*

Örzse: *(Menyhérttel szemben áll, arccal az asztal felé. Hirtelen meglátja az asztalon a gyermekhordozót. Nagyon megijed.)* Jaj, Istenem!

Menyhért: *(Visszahőköl.)* Mi az, te? Tán annyira csúfos vagyok, hogy megijedel tőlem? *(Csalódottan leereszti a karját.)*

Örzse: Nem az, te! De ott valami mozog az asztalon!

Menyhért: *(Most már ő is megijed, nem mer hátranézni, úgy kérdi.)* Ott-e?

Örzse: Ott, de nagyon.

Menyhért: Akkor menj oda, s nézzed meg, mi légyen az!

Örzse: Menjél te, ejszen te vagy a férfi!

Menyhért: De te meg jobban látol...

Örzse: Én éppen csak azt látom, hogy reszketel, mint a nyárfalevél. Te, Menyhért, tán csak nem félsz? Hát milyen góbé vagy te, katonaviselt ember létedre? Tán elmondom Gáspár komádnak es...

Menyhért: *(Elszégymeli magát.)* Na, jó! Ki ne egyed a maradék lelkemet es! Lassan megnézem. *(Óvatosan megfordul.)* Mintha mocrogna valamelyest. Tán csak nem menyét vagy mosómedve? Vagy tán sas-e, mint az Ábel a rengetegben, s elkapta a macskát? *(Közelebb megy.)* Nem az lesz... Valami kasban van. *(Még közelebb megy.)* Aztán se szőre, se csőre nincsen. *(Belenéz a gyermekhordozóba, elcsodálkozik.)* Te, Örzse, hiszen ez egy kicsi buba!

Örzsze: Kicsi buba? Aztán fiú-é avagy leánka?

Menyhért: Honnan a csudából tudjam én azt, asszony? Erőst bé van csomagolva.

Örzsze: *(Közelebb megy, szemléli.)* Te, Menyhért! Tán nem ez a kis Benci, a legküsőbb unokánk?

Menyhért: Az bizony meglehet. De nézzed, itt van valami boríték! *(Kiveszi a gyermekhordozóból.)* Hátha rajta van, miféle-kiféle gyermek ez. *(Kiveszi a kabátja zsebéből a szemüvegét, s felteszi. Olvassa a borítékon lévő írást.)* „Kedves Édesapám és Édesanyám! Ezen borítékot Kincses Gáspár apósom jelenlétében csakhamar bontsák fel. Ne haragudjanak rám! Isten megáldja magikot! Szerető fiuk, Bence.” Mi a csuda? Tán nem trufa ez? *(Tétovázik, majd elszánja magát.)* Hát én kinyitom, engem nem érdekel a tiltás. Hónapok óta nem volt itthon a szülejnél, és még ő rendelkezik... *(Ki akarja bontani a borítékot.)*

Örzsze: *(Rákiabál dühösen.)* Ki ne bontsád, Menyhért! Elviszed az álmunkat! Ha ő így akarja, hát legyen így!

Menyhért: No, ha azt mondd, hát jól van, no. Le ne harapjad a fejemet, mert az vissza nem nő... *(Leveszi a szemüvegét, és visszateszi a kabátja zsebébe.)* De most már egészen biztos, hogy ez a kicsi buba a kis Benci lészen. De hogy itt hagyják nekünk, mint egy postai csomagot, az még es csak furcsa. *(Nézegetni majd szagolgatni kezdi a borítékot. Fintorog.)* Te, asszony, ennek a borítéknak olyan a szaga, mint a folyós ganyénak...

Örzsze: *(Elveszi, ő is szagolgatni kezdi a levelet majd a bubát. Aztán mosolyogni kezd, és visszaadja a levelet.)* Te Menyhért! Nem a boríték szagos, hanem a kicsi buba. Biztosan telesírította a pelenkáját. Tisztába kelljen tennünk, de hamarost! Eredj, s hozzád valamely tiszta gyołcsot ide! *(Kiveszi a bubát az asztalra, s kezdi bontogatni a pelenkáját.)*

Menyhért: Tán itt akarod újracsomagolni az asztalon, ahol az ünnepi estebédet vesszük magunkhoz?

Örzsze: Most itt, aztán majd máshol. No, eredj, hozd azt a gyołcsot!

Menyhért: *(Morog.)* Hozd a gyołcsot, hozd a gyołcsot... Honnan a teremburájából kerítsek én most nektek tiszta gyołcsot? *(Duzzogva kimegy.)*

Örzsze: *(Kibontja a pelenkát.)* Benci, Benci! Hát honnét csöppentél ide, mihozzánk ezen a szent napon, mintha egyenest maga a kis Jézus volnál? Hohó, ez tényleg a Benci! Itt, középen es van neki valamije, ami a lányoknak nemigen szokott fityegni! *(Felemeli, puszigatja.)* Benci, Benci! Édes kis unokám, nagyra nőj, te legényke! Édes kicsi boldogságunk...

Menyhért: *(Bejön, hozza a gyołcsot.)* Mit csókolgatod te azt a kicsi bubát, tán így akarod megtisztítani?

Örzsze: Már hogyste csókolgatnám, mikor, nézd: fiú! Ez már biztos, hogy a kicsi Benci kell legyen, akit itt hagytak valamiért nekünk...

Menyhért: Hú, a szentem! Ez tényleg fiúember. *(Lekapja a kucsmáját.)* Édes jó Istenem! Köszönöm, hogy látásomra adtad ezt a gyönyörű gyermeket, mint annak idején a betlehemi istállóban a pásztoroknak és a napkeleti bölcseknek egyetlen fiadot. Tartsd meg egészségben, boldogságban, hozzád szüleire és egész családunkra bőséget, s áldj meg münköt, s minden jóakarató embert a földön! Ámen. *(Fölteszi a kucsmát.)*

Örzse: Jól van, jól van, ne prédikálj itt sokat, azt hagyd inkább a Tisztelendúrra! Add ide inkább azt a gyolcsot, s vigyed ki gyorsan a makulás pelenkát, hogy ne szagosodjék itt tovább! *(Elveszi az ura kezéből a gyolcsot, és helyette odaadja a kakis pelenkát.)*

Menyhért: *(Fintorogva fogja a pelenkát, amelynek a közepén egy nagy barna folt – nutella – éktelenkedik.)* Ó, milyen szagos is a te országod, mennyei Atyánk!... Na, megyek, a piszkos munka csak énreám vár mindig. *(Kimegy.)*

Örzse: *(Megtörölgeti, s bebugyolálja a gyermeket.)* Így ni, a tisztába tevés meg is volna... De hát biztosan éhes is ez a kicsi gyermek... No, nem baj, úgyes átmegyünk Gáspár komáékhoz, ott fiatal, új feleség van a háznál, hogy a koma az özvegységet csak elhagyta... Biztosan jobban ért a kicsi bubákhöz az ifiasszony, mint én. Én már szinte elfelejtődtem a gyermeknevelésben... Majd közösen kigondoljuk, hogy s mint legyen... *(Beleteszi a gyereket a gyermekhordozóba.)*

Menyhért: *(Visszajön.)* No, ez megvolna. Tiszta az ájer. *(Le akar ülni a kemence mellé.)*

Örzse: Le ne ülj, te ember, mint tehen a sajtárra! Menni kell Gáspár komáékhoz, vinni kell a Benci bubát meg a borítékot!

Menyhért: *(Sóhajt.)* Az igaz, egészen elfeledém ebben a nagy pucolkodásban...

Örzse: Na, itt a legfiatalabb kisunokád! *(Átadja a gyermekhordozót.)*

Menyhért: Gyere csak, kicsi Benci, nagyapádhoz! Legyen sok szerencséd az életben! Mert – ahogy a mondás tartja – akinek szerencséje nincsen, annak napja se legyen! Ez bizony már így van nálunk, székelyknél. De legyél büszke is ám arra, hogy székelynek születted, mert a mi fajtánk olyan, mint a kő: minden elkophatik körülöttünk, de mi maradunk, mint a kő, mi maradunk...

Örzse: Ne bölcsködjél már annyit, ember, hanem induljunk hamarost!

Menyhért: Jól van, no! Már megint ennéd kifele a lelketem... *(Bencéhez.)* Hallud-e, Benci!? Nagyanyád nem bírja ám, ha néha én es szólok ezt-azt. Mindig csak neki kelljen povedálnia... Meglásd, úgy telebeszéli majd a fejedet mindenféle asszonyi okossággal, hogy úgy megdagad, mint a menasági kisbírónak a pufája, amikor a méhek megcsipdesték volt...

Örzse: *(Haragosan toppant egyet.)* Menyhért!

Menyhért: Jó-jó! Már viccelni sem szabad?...

Mindketten kimennek. A színpad elsötétül.

III. jelenet

A „cirkula”

A színpad kivilágosodik. Az előző jelenethez képest némileg módosult a színpadkép, jelezve, hogy most már nem Menyhért, hanem Gáspár góbé házában vagyunk. A polcon modern rádió, az asztalon csinos abrosz, a kemence helyét egy radiátor foglalja el, előtte egy szobabiciklit állítottak fel. A polc mellé egy vesszőseprűt támasztottak. Az asztalon süteményes tál, poharak, üveg. A színpad jobb oldalán feldíszített karácsonyfa áll. A szín ezután már nem változik egészen a színdarab végéig.

Gáspár: *A szobabiciklin ül és teker, láthatóan kényszeredetten.*

Mári: *(Mellette áll csípőre tett kézzel, s dirigálja őt.)* Tekerje, tekerje, Gáspár! Az orvos is megmondta, hogy mozognia kell, mert az jót tesz az egészségének. Különben még a végén összefonnyad nekem. Aztán mihez kezdek magával?! „Ép testben ép lélek.” Ezt már a régi görögök is tudták.

Gáspár: A régi görögöknek könnyű volt, mert akkoriban még nem találták fel a szobabiciklit. Ez egyenest a sátán cirkulája! Egészen lehervaszt engem. Ép testben épp hogy élek... *(Egy pillanatra abbahagyja a tekerést.)*

Mári: *(Nyomban rákiabál.)* Abba ne hagyja itt a szemem láttára! Tekerje csak tovább, abban van az egészség!

Gáspár: *(Megszemlélteti maga alatt a kerékpárt. Meghökkenően mondja.)* Ebben?! No hiszen! A nagy hókos nyavalya van ebben, nem az egészség. A borban, abban igen, abban van egészség! És nem is kevés. Pont annyi, amennyi kell.

Mári: Ne is álmodjék róla, hogy bort kap. Csak ha letekeri a kvótát. Na, go, go!

Gáspár: Mit „gogózol”, te Mári? Milyen nyelven van ez?

Mári: Ez mai modern nyelven. Azt jelenti: nyomás. *(Toppant egyet dühösen.)* Na, nyomás!

Gáspár: *(Sóhajtván tovább teker. Kis idő múlva újra megáll.)* Te, Mári! Úgy látom, túl nagy a forgatónyomaték. Hadd állítsam vissza!

Mári: Én meg azt látom, hogy csak a nyelve forog, nem a nyomaték. Én nem értek a fizikához, de abban biztos vagyok, hogy maga még annyit sem szagolgat hozzá, mint a segesvári óratorony. Na, sirüljön csak tovább!

Gáspár: *(Sóhajtván tovább teker, közben morog.)* Sirüljek, sirüljek, ennél nagyobb értelmetlenséget én még nem láttam, mióta kétágú vagyok. Tekerem, tekerem, de még sehova sem juték. Épp olyan, mint a Vasszékely szobra Udvarhelyt, lépik, lépik, de még es egyhelyben marad örök időnkig. *(Egy pillanatra ismét megáll.)* De ne es menjen onnan sehova sem, mert az a székely megmaradás szobra, a kitartásé, a vasakaraté.

Mári: Magából bezzeg hiányzik az a vasakarát. A lába járjon, ne a szája, mondtam már! Hát hiába beszélek jóakarattal magának!? Go, go, go!

- Gáspár:** *(Teker tovább, majd kis idő után ismét megáll.)* Te, Mári! Aztán tegezhetnél es engem. Máí nap inkább ez a szokás mifelénk... Már egy hónapja a feleségem vagy, aztán még mindig magázol, mintha idegenek volnánk...
- Mári:** Már ne is haragudjon, hogyan tegezhetném, amikor húsz évvel idősebb nálam? Hiszen a lánya lehetnék...
- Gáspár:** Hát, látom már én is...
- Mári:** Aztán mit-e?
- Gáspár:** Azt, hogy százszor inkább a lányomnak kellett volna fogadnom tégedet, mint a hites feleségemnek. Úgy tán nyugtom is lehetne kissé.
- Mári:** Lesz is nyugta, de örökös nyugta, ha nem tekeri tovább ezt a cirkulát, vagy mi a csudának nevezte... Megmondta az orvos, hogy mozognia kell, mert különben megpuhvásodik.
- Gáspár:** Ja, az orvos, a dr. Mengele... Tudod te, mennyi olyasféle derék székel embert tett el láb alól, mint én vagyok?
- Mári:** Aztán mennyit?
- Gáspár:** Menj ki a temetőkertbe, aztán számold meg az összes keresztet, mert azok alatt mind ők nyugosznak.
- Mári:** De nagy a humora, de nagy a humora! *(Sivító hang hallatszik a konyhából.)* Hopp, a kukta! Mennem kell a konyhába elrendezni az ünnepi estebédet. *(Indul kifelé.)* Maga csak cirkulázzon tovább!
- Gáspár:** *Nagy sóhajtva ismét elkezd tekerni.*
- Mári:** Úgy van, menjen csak magába az egészség! Nyitva hagyom az ajtót, hogy halljam, igyekezettel csinálja-e. *(Kimegy baloldalt, elöl.)*
- Gáspár:** *(Hajtja keservesen a szobabiciklit, közben morog.)* Kellott nekem fiatal feleség! Hogy miért nem tudtam özvegyember létemre békeességben, nyugalomban maradni!? Most már tényleg csak a Mengele-kertben lesz nyugovásom. Kint a temetőben. *(Hirtelen megáll.)* Ember, mit csinálsz? Hiszen te vagy az úr a háznál! Nehogy már az asszony dirigáljon! Hová lenne a világ?... Abba is hagyom. Tekerje tovább a parajdi pék! *(Abbahagyja a tekerést, és nagy nehezen leszáll a szobabicikliről.)*
- Mári:** *(Kintről bekiabál.)* Tekerje, kend, mert bejövök!
- Gáspár:** *(Megijed, gyorsan felpattan a kerékpárra.)* Tekerek máris, hallud-e? Tekerek ugyancsak! *(Halkabban, maga elé.)* Édes jó Istenem, hát mit vétettem én ellened, hogy ily nagy haraggal sújtasz? *(Fejét lehorgasztva megadóan teker tovább.)*

A színpad elsötétül, a sötétben tovább hallani a szobabicikli nyikorgását.

IV. jelenet

A perpatvar

A színpad kivilágosodik. A szín nem változott. Gáspár továbbra is keservesen, nagyokat nyögve tekeri a biciklit. Középtűt hátul Menyhért és Örzse áll. Most érkeztek a kicsi bubával, és döbbsen nézik Gáspárt, hogy mit csinál, aki nem veszi észre, hogy bejöttek az ajtón.

Menyhért: *(Nagy sokára megszólal.)* Hallud-e, te komám, aztán jutsz-e valamelyest előbbre?

Gáspár: *(Észreveszi őket, röstellkedik, hogy így érték őt. Belefog, hogy kimagyarazza.)* Hát éppen csak megszereltem Márinak a fitness masináját, s most kicsinyleg kipróbáltam, sirül-e rendesen... Tán egy kicsit olajozni kéne... *(Leszáll a szobabicikliről.)* Isten hozott tikteket. Aztán mi célból jöttetek? Mindjárt ülünk Máriával a szentestei vacsorához. Tán velünk tartotok...

Menyhért: Isten áldása legyen rajtad is, jó komám és minden lakóján e háznak! Mi csak azért jöttünk, mert hoztuk ezt a kicsi bubát, meg ezt a borítékot. *(Átadja a borítékot.)*

Gáspár: *(Nézi a gyereket, majd a levelet.)* Kicsi buba, level... Hát aztán golya nincsen-é, aki hozta?

Menyhért: Volt az es, de elköltözött délre. No, felbontod-e? Mi már a buba pelenkáját felbontottuk. Az es elég volt nekünk egy időre...

Gáspár: Éppen fel is bonthatom, ha nem es tudom, miért. *(Felbontja a levelet.)*

Menyhért: No, olvasd es hangosan, ha megismered még a betűket...

Gáspár: „Kedves, drága Szüleink! Ezen kísérő levelet a kis Bencihez mellékeljük, aki a mi szemünk fénye, és pontosan egy héttel ez elébb született volt a kolozsvári kórházban. Sajnos azonban mi őt, akármennyire is szeretnénk, fölnevelni nem tudhatjuk, mert elegendő jövedelmünk nincsen hozzá. Éppen ezért elhatároztuk, hogy elmegyünk a napnyugati országokba állást keresni, hogy az azon nyert pénzből majd felcseperedtessük és oskoláztassuk őt. Addig is drága jó szüleinkre hagyjuk őt, viseljük gondját nékie. Szeretettel és a kedves jó szüleink iránt érzett legmélyebb tisztelettel: Bence és Panka.”

Mindnyájan megdöbbsen állnak, tanácstalanul néznek egymásra.

Gáspár: Most legjobb lesz, ha leülünk.

Mindnyájan helyet foglalnak az asztalnál. A kicsi buba itt is az asztalra kerül. Baloldalt ül Örzse, a nézőkkel szemben balról Gáspár, a nézőkkel szemben jobbról Menyhért. Kettőjük között a gyermekhordozó a kicsi bubával. Ülnek, sóhajtoznak. Néha megnézik a gyereket, játszanak vele.

Gáspár: *(Hosszú hallgatás után.)* Hallud-e te, komám? Aztán hogyan gondolta mégis ezt a te fiad? Csak úgy idehozzák, s ránk hagyják ezt a kicsi bubát, ők meg elsomferdálnak a nyugati luxusországokba, a könnyű életbe? Micsoda dolog ez? Mondtam es volt szegény első feleségemnek, hogy „te Sára, ne adjuk hezzá ehhez a Bencéhez a lányunkat, mert ez egy pernahajder! De ő csak megvédte őtet, hogy az egy jó fiú, bár egy kissé kelekótya-fitty. Tessék, most aztán forgolódhatik szegény asszony a sírjában. Legalább egy kicsinyt tágasabbra

szabhattuk volna a deckakoporsóját, hogy jobban essék a forgolódás... De hát asse. A szegénység csak megkurtította a deckákat...

Menyhért: *(Mégméggesedik Gáspár szavaitól.)* Mi az, hogy az én fiam? Mi az, hogy pernahajder? Tán a te lányod ebben a dologban olyan ártatlan, mint a ma született bárány? Hát nem a te lányod szülte volt a világra ezt a kicsi bubát? Hát nem ő az anyja? De micsoda anya az, aki csak úgy elhagyja a gyermekét? Megmondom én neked aztat, ami a szívemet nyomja: az ilyen nem érdemli meg, hogy édesanyának híják!

Gáspár: *(Ő se hagyja magát.)* Hallud-e, te komám! Hogy mered te rossz szóval illetni az én édes kicsi leánkámat? Hászén a vak is láthassa, hogy a ti mihaszna fiatok vitte rossz fele.

Örzse: *(Ő is bekapcsolódik a szóváltásba.)* Még hogy a mi fiunk!? Még hogy mihaszna! Hát hagyod ezt, Menyhért, hogy ez a vén kecske mocskolja a mi drága Bencénket? Áldott jó gyerek az, az es volt mindig! Hanem a maga lánya, Gáspár, egy olyasféle... Tudja? Majdnem megmondtam, mi... De nem akarok csúnya szavakat használni, mert még es csak karácsony napja van, s már meggyóntam volt ma.

Gáspár: Olyasféle? *(Felpattan, hadonászik.)* Hát ne magából induljon ki, komámasszony! Ha ez a szerencsétlen Menyhért nem veszi el az összes eszét annak idején, s nem veszi el magát feleségül, már rég kiséprűzték volna a faluból mint égetni való boszorkányt!

Örzse: Mi? Boszorkányt? *(Körülnéz, meglátja a polc mellett a vesszősöprűt, megragadja és fenyegetően tartja.)* Hát, úgy nézek én ki, mint egy boszorkány? *(Szembe néz a közönséggel, igazolást várva.)* Na, várjál csak, megfizetsz még ezért, te haramia, te bakkecske, te biciklihuszár!

Menyhért: De asszony, miket nem mondasz!? Nyugodjál már kissé! Majd én beolvasok a komámnak! Te addig csendességben legyél!

Örzse: Mi az, hogy csendességben legyek, hát jártattam én valaha is fölöslegesen a számat!?

Menyhért: Mi az hogy!? Nagyon is!

Örzse: Jusst sem!

Menyhért: *(Elfogy a türelme, haragosan ráförmed az asszonyra.)* Hallgass, ha velem beszélsz!

Mári: *(Hirtelen belép balról, rájuk üvölt.)* Mi van itt? Megbolondultak maguk? Kimegyek egy kis időre, bezárni a tyúkokat, s mire visszajövök, széttépik egymást?

Gáspár: Na, már csak te hiányoztál, itt most egy darabig nem lesz békesség!

Hirtelen mindenki egyszerre kezd beszélni, sőt, kiabálni, széles gesztusokkal mindenki a magáét fújja. Kis idő múlva teljessé válik a hangzavar. Lassan kihunynak a fények, egy darabig a sötétben is folytatódik a hangos veszekedés. Aztán hirtelen csend lesz.

V. jelenet

A Tisztelendúr látogatása

A színpad kivilágosodik. A szín nem változott. Baloldalt a veszekedők haragos pózokba merevednek. Középuitt hátul a Tisztelendúr áll Bim-bam úrral. Szólni sem tudnak a megrökönyödéstől.

Civakodók: *(Egyszerre mondják bűnbánóan.)* Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Tiszt.úr: *(A fejét csóválva.)* Mindörökké, ámen! De édes gyermekeim! Mi dolog ez, hogy éppen a világ legszebb napján harag ráncolja homlokotokat, s gyűlölség árnyalja be lelketek Istentől kapott napos oldalát? Istennek nem tetsző, és embernek is visszatetsző a viszály. Nyújtsatok kezét egymásnak, s ti, asszonyok öleljétek meg egymást. Békesség és szeretet költözzék a szívetekbe!

Asszonyok: *Megölelik egymást.*

Góbék: *Kezet fognak.*

Gáspár: Ne haragudj, komám, megint előbb szólt a pufám, mint a szívem.

Menyhért: Te se haragudj rám, komám, tudod, hogy néha reám jön az indulatoskodás, és valahogy elveszítem magamot benne...

Tiszt.úr Na, úgy látom, újra szent a béke. Nagyon jól van, gyermekeim! Ez már Istennek és embernek is tetsző.

Mári: De foglaljon hamar helyet nálunk, Tisztelendúr, s maga is, kántor uram! S aztán fogyasszanak, ami az asztalon van, a karácsonyi süteményekből, tésztákból. *(Mutatja, hogy foglaljanak helyet.)*

Tiszt.úr: *(Közelebb megy az asztalhoz.)* Köszönöm a szíves invitálást, jóasszony! *(Meglátja a gyereket a gyermekhordozóban. Huncutul.)* De ez a buba tán túl nagy falat lenne számunkra. Vagy talán nálatok kicsi buba kerül az asztalra minden karácsonykor?

Mári: Kicsi buba? *(Megnézi.)* Tényleg az. *(Gáspárra néz.)* Gáspár, tán csak nem a maga gyermeke, akiről én nem tudok? *(Fenyegetően néz rá.)*

Gáspár: Nem, de mondhatjuk, hogy másodfokon még es az enyém.

Mári: Hogyhogy másodfokon?

Gáspár: Hát úgy, hogy a gyermekem gyermeke.

Mári: Mit játssza itt az eszét, Gáspár? Nem matematikus maga, vagy igen? Mondja meg gyorsan, kié ez a gyerek, vagy ütök. *(A Tisztelendúrnak.)* Bocsásson meg, Tisztelendúr, ez családi ügy!

Gáspár: Az úgy van, hogy ez a kicsi buba a kis Benci, az én Panka lányom és a Menyhért komám Bence fiának az újszülött küsed fia.

Mári: *(Megenyhülten.)* Na, úgy, azt lehet, az úgy jól van. Na, de a szülei hol vannak?

- Gáspár:** Hát, ez az! Ők aztán napnyugaton valamely luxusországban. Ők a napnyugati bölcsek. Mi meg a tudatlan pásztorok... Ezt jól kitalálták, mondhatom...
- Mári:** És itt hagyták ezt az ártatlan jószágot, ezt a kis báránkát? Pont Jézus Urunk születése napján? Nem szép dolog. Igazán nem szép. *(Fölveszi a gyermekhordozóból a fiút.)* Gyere, te elhagyott báránka, majd Mári néni elringat, ha már a szüleid röstellnek téged... *(A vendégeknek.)* Üljenek le, no, Tisztelendúr, Bim-bam úr, maguk is komám uramék, s fogyasszanak, használják egészséggel, amit jó szívvel kínálunk! Te, Örzse! Tedd már le azt a kosarat onnan, ha megkérhetlek...
- Örzse:** *Fogja és leteszi a gyermekhordozót az asztal alá.*
- Mindenki leül, kivéve Márit, aki ringatja a gyereket.*
- Tiszt.úr:** Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott! Ámen!
- Eszegetnek, majszolgatnak.*
- Tiszt.úr:** Aztán emiatt az aranyos gyermek miatt tört-e ki a civódás?
- Gáspár:** Igen, mert nem tudtuk eldönteni volt, kinek a hibájából pottyant közibénk.
- Tiszt.úr:** Kinek a hibájából? A gyermek sohasem hibából születik, hanem Isten áldásából. A gyermek Isten jóindulata, a Teremtő mosolya. És ti hibáról beszéltek? Milyen beszéd ez? Tán a teremtés is hiba lenne? Ej-ej, hát hiába prédikáltam ma nektek a templomban?
- Gáspár:** Szánjuk es, bánjuk es már, hogy elragadtattuk magunkat.
- Menyhért:** Úgy, ahogy mondod, komám, biza csúnya dolog a háborúság. De hát van az úgy, hogy a vér felfortyan, és elönti a szegény ember agyát.
- Tiszt.úr:** Hát ne legyen úgy! Azért van a világon annyi sok háború, annyi sok szenvedés. És mi végre? A dölyfért, a hataloméért, a cifra rangokért... A teremtő Isten a maga képére formálta az embert, de mikor leszen a lelke is az embernek csak egy kicsit is olyan békességes, olyan jószágos és olyan igazságos, mint az Atyaistené? Jaj, ki tudja azt?! Tán a világ végezetéig sem...
- Gáspár:** De legalábbis muszáj megpróbálnunk. Nem így van, Tisztelendúr?
- Tiszt.úr:** Így van, fiam, már az is becsület, ha az ember megpróbálkozik a jóval.
- Gáspár:** Igyon egy pohárával, Tisztelendúr! Kóstolja meg maga is, Bim-bam uram! Saját készítésű szilvapálinka! Beleadtam apait, anyait...
- Bim-bam:** De csak egy ujjnyit, mert a pálinka olyan, hogy bemegy az ember fejébe, és kiszorítja onnan az észet. Aztán az ember furcsákat mond és csinál utána. Nekem pedig még ott van az éjféli mise, ahol kísérem kell a híveket a harmóniumon, és erősen az éneklésbe is bele kell segítenem...
- Koccintanak.*

Menyhért: Igyunk erre a kicsi bubára, ki Jézus születése napján érkezett közibénk, hogy bearanyozza az életünket. Isten-Isten!

Mind: Isten-Isten!

Isznak.

Tiszt.úr: Hát aztán hogyan tervezik, mi leszen a kicsi gyermekkel?

Mári: Ugyan mi lenne? Fölneveljük tisztességgel. Közösen. Nekem ugyan nem vérem. De Jézusnak a vére. Az emberiség vére. Akárkié is ez a gyermek, gondoskodni kell róla. Zokszó nélkül, szeretettel. Mert úgy rendelte az Isten, s az ember nem változtathat ezen a renden semmi úton-módon.

Tiszt.úr: Úgy van, gyermekem, nagyon jól mondod!

Gáspár: Most az egyszer tényleg szépen szóltál, asszony. Tán nem is te mondtad, amit mondtál...

Mári: Hát ki az ánti, tán a fehérvári hóhér?

Gáspár: *(Legyint.)* Na, még es te mondtad...

Mári: *(A gyerekhez.)* Ugye, szentem? Összeadunk pénzt, időt, türelmet, s felnevelünk téged. Akárki meglássa, olyan ifiú lesz belőled, hogy pisilni fognak utánad a lányok. *(A Tisztelendúrhoz.)* Már megbocsásson, Tisztelendúr!

Tiszt.úr: *Elnézően int.*

Mári: Tán még miniszter is lehet belőled, vagy brüsszeli diplomata. Akármi is lesz belőled, mi nagyon fogunk szeretni téged. De biztosan már nagyon éhes lehetsz... Mi meg csak szaporítjuk itt a szót, pedig azzal nemigen lakhatsz jól... *(A Tisztelendúrhoz.)* Bocsásson meg, Tisztelendúr, de nekem meg kéne etetnem a kicsit, van friss tehéntej a frizsiderben, meg kellene melegíteni, s valahogyan belétukmálni. Tán akad egy cucli még elfeledve a fiókban...

Tiszt.úr: Menjél csak, lányom, úgyis hamarosan nekem is mennem kell, még sokan várnak rám a hívek közül...

Örzse: Megyek én is, segítek megmelegíteni a tejet...

Asszonyok: Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Tiszt.úr: Mindörökre, Ámen! Béke és boldogság legyen veletek szent Karácsony napján, s azon túl is!

Asszonyok: *Kimennek.*

Tiszt.úr: Derék asszony ez a Mári. Szerencsés vagy te, Gáspár, hogy ilyen asszonyt rendelt neked az égi Atya. Szemrevaló, életerős és a gyerekeket egyenesen imádja...

Gáspár: Nem is lenne rá panasz, hanem hát ez a cirkula...

Tiszt.úr: Mit mondasz?

Gáspár: Á, semmi, semmi, igazán nem lényeges...

Tiszt.úr: No, ha már ilyen szépen elrendeződtek a dolgok, tán énekelhetnénk egyet Jézus születésének tiszteletére... Kántor uram, azt a szép régi éneket kezdje el, amit az éjféli misén is éneklésre szánt.

Gáspár: És mi lenne az?

Bim-bam: A „Mostan kinyílt egy szép rózsavirág” kezdetű ének.

Menyhért: De mi arra már csak alig emlékezünk...

Bim-bam: Nem baj, már lefénymásoltam elegendő példányban a plébánián. *(Kiosztja a lapokat.)* Kezdjük is akkor el!

Eléneklék az éneket:

Mostan kinyílt egy szép rózsavirág,
Betlehemből kibimbózott zöld ág,
Akit régen várt az egész világ,
Király nemből méltóság,
Király nemből méltóság.

Mégsem talált szállást a városba',
Azért szorult hideg istállóba,
Ott maradván nagy szomorúságba',
Ökör, szamár volt abban,
Ökör, szamár volt abban.

Bölcsőm volna, betakargatnálak,
Betakarván úgy elaltatnálak,
A hidegnek csípni nem hagynálak,
Szolgálnék, mint uramnak,
Szolgálnék, mint uramnak

Szűz Mária így kesereg sorsán,
Szent Józseffel szent fiát altatván,
Helyezettvén csak egy kevés szalmán
Szeméből könny csordula,
Szeméből könny csordula.

Téged kérünk, dicsőség királya,
Ki miértünk jöttél e világra,
Vigy be minket te szent országodba!
Segíts minket, Mária!
Segíts minket, Mária!

Tiszt.úr: Na, gyermekeim, most már tényleg mennem kell.

Gáspár: Maradjon még, Tisztelendúr!

Tiszt.úr: Sajnos nem maradhatok, eljárt az idő, s várnak rám még a többi családok is. Végig sem tudom mindet látogatni. Meg aztán át kell gondolnom az éjféli misére is a prédikációmát. *(Feláll.)* Isten áldása legyen rajtatok, gyermekeim! S ne felejtsetek el a kicsi bubát keresztvíz alá hozni, nehogy a ti bűneitek az ő lelkére száradjanak rá!

Góbék: *(Felállnak.)* Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Tiszt.úr: Mindörökké, Ámen! Béke legyen veletek! Áldott karácsonyt!

Góbék: Áldott karácsonyt!

A Tisztelendúr és Bim-bam úr kimennek, Gáspár és Menyhért kikísérik őket. A színpad kiürül. A fények kialszanak.

VI. jelenet

Bence és Panka

A színpad kivilágosodik. A szín nem változott. Gáspár és Menyhért érkezik vissza, miután kikísérték a kapuig a Tisztelendurat és Bim-bam urat. Közben beszélgetnek.

Menyhért: Hallud-e, te komám, ez bizony igen szép szent ének volt, amit Bim-bam uram felvezetett. Kedvvel fogom énekelni az éjféli misén es...

Gáspár: Magam is így vagyok véle... Tudod, komám, én, ha énekelek, úgy érzem, lassan-lassan minden bánatom elszáll belőlem. Minden kottafejjel egy mérges csomó szakad ki a mellemből. Én nem es tudom, hogy lenne képes zsolttárok nélkül élni a szegény ember. A zsolttár olyan, ha az megszólal, mintha a Magasságos Úristen biztató szava szólna hezzám, vagy mintha drága édesanyám ringatna a karjaiban...

Menyhért: De szépen szólsz, komám! De jó, hogy az én komám vagy, s nem másé! Bizonytal irigyelném tőle! Csak jó, hogy mi ilyen jól megvagyunk egymással, hiába komizkodnak a fiatalok!...

Gáspár: Tán az asszonyok is összejönnek valahogy...

Mári és Örzse visszajönnek eközben. Mindnyájan leülnek újra az asztal köré.

Gáspár: Aztán sikerült-e az etetgetés?

Mári: Nagy nehezen, de igen. Találtunk ugyan egy cuclit a fiókban, de a tehentejet először nemigen vette be a kicsi gyomrocskája. Bizonytal az anyatej jobban ízlene neki, de hát most honnan kaphassunk karácsony idején anyatejet? Még tápszer se akad, mert zárva vagyon a falusi magazin... De az ünnepek után majd eljárunk a dologban. Ha kell, még a csíkszeredai Auchanba is bemegyünk, csak hogy a legjobbat megszerezhessük ennek az aranyos csöppségnek. Ugye, szentem? *(Dajkálja, ringatja a kicsit.)*

Kopogtatnak az ajtón.

Örzse: *(Felkapja a fejét.)* Úgy hallom, kopogtattak. Tán a betlehemezők azok. Az ideje lassan itt volna...

Menyhért: Én semmit se hallék... De ha te mondod, biztosan igaz, mert neked valamelyest jobb hallgatózód van, mint nekem.

Ismét kopogtatnak.

Mári: Igaza van a komaasszonynak. Tényleg be akar valaki kéredzkedni... Gáspár, kiálts neki, hogy bejöhetne...

Gáspár: *(Hangosan az ajtó felé.)* Bújj be, ha ember, s nem ördög vagy! De ha az, elkotródj igencsak innen!

Hallgatóznak, de nem történik semmi.

Gáspár: Bújj be, no!

Semmi válasz.

Menyhért: Tán tényleg ördög volt, s eliszkolt...

Ismét kopogtatnak, most már kissé türelmetlenebbül.

Menyhért: Csak nem ördög, hanem még es ember! De ha az, nem lehet más, csak Boldizsár, a szomszédunk, mert csak ő olyan süket, hogy nem hallja a hangos invitálást. Szinte elfeledém, hogy áthívtuk estére hezzánk, mert olyan egy szál egyedül van, mint a lámpa bele, mióta az unokája Londonyországba utazott. De hogy otthon nem talált, biztosan itt kutat utánunk. *(Gáspárhoz.)* Beereszthetem-é őt, komám, hozzátok es?

Gáspár: Ereszd bé csak bátran, komám! Minden jó lelket szívesen látunk.

Menyhért: Akkor igyekszem, s bebujtatom szegényt. Csak aztán hangosan beszéljeteK, másképp nem érti meg a szavatok! *(Feláll, kimegy. Boldizsárral érkezik vissza. Hangosan.)* Tessék csak bévültre kerülni, szomszéd! Jó emberek vannak itt, szívesen látják...

Boldizsár: Jó estét mindenkinek! Az Úristen áldása bocsáttassék számolatlan e házra!

Mári: Foglaljon... *(Észbe kap, hogy hangosabban kell szólania.)* Foglaljon helyet, Boldizsár bácsi!

Boldizsár: *(Leül jobb oldalt a legszélső székre.)* Köszönöm, kedves.

Mári: Kóstolja meg a hájas süteményemet!

Boldizsár: Köszönöm, megszolgálom. *(Mégkóstolja a süteményt. Ízlik neki.)* Bizony hogy finom ez a májas!

Mári: Nem májas! *(Még hangosabban.)* Hájas!

Boldizsár: Az, az! Én is azt mondom: májas.

Mári: *Legyint egyet és csak mosolyog rajta. Ráhagyja az öregre.*

Boldizsár: Úgy olvad az ember szájában, mint a vattacukor a búcsúban... *(Észreveszi a gyereket.)* Hanem hát ez a kicsi buba honnét csöppent ide?

Mári: Ez az uram Panka lányának, meg a komámuram Bence fiának a kicsi fia, a Benci. Hát nem maga a megéledett gyönyörűség?

Boldizsár: Annak az. Hát a szüléi hol vannak?

Mári: Azok tán Dzsörmeniben vagy Francban, vagy hol. Vagy tán még messzibb, valamely nyugati luxusországban.

Boldizsár: Ott-e?

Mári: Ott hát.

Gáspár: Level is vagyon róla, hogy napnyugotra mentek.

Boldizsár: Napnyugotra-e?

Gáspár: Oda hát.

Boldizsár: Én meg azt mondom, hogy a maguk gyermekei egy huncut vonóval sem mentek tovább napnyugotra, mint ez a ház itten, ahol kócolódunk.

Gáspár: Aztán miért mondja ezt?

Boldizsár: Én csak azért, mert mind a ketten kint kucorognak a tornácon, és pislognak bé nagyokat az ablakon...

Menyhért: Ne trufáljon, öreg! Fáj az nekünk, ha ezzel trufál. Elég bajunk az, hogy így faképnél hagyott minket az a két hálátlan kölyök... *(A többieknek magyarázza.)* Biztosan a betlehemeseket látta az ablak előtt az öreg, azokat hitte Pankának és Bencének. Sajnos a látása es meg van vékonyodva, nemcsak a hallása... *(Hangosan.)* A betlehemesek vannak tán kint, nem ők...

Boldizsár: De ha mondom, hogy ők. Nézzétek meg, ha a vén Boldizsárnak nem hisztek...

Gáspár: Csak megnézem, most már azonmód, s ha a betlehemesek, behívom őket, kaphassanak egy kis „májásat” ők es. *(Feláll. Ki akar menni, da Panka és Bence megelőzik őt.)*

Panka és Bence könnyű úti csomaggal lépnek be, középen megállnak, zavartan köszönnek. A szülők teljesen elképednek.

Panka: *(Erősen feszeng.)* Jó estét, édesapám, jó estét, édesanyám!

Bence: Jó estét mindenkinek! *(Zavarban van, szégyelli magát.)*

Örzse: *(Összecsapja a kezét.)* Hát ti?

Panka: Érkezőnk karácsonyra, s hoztuk az újszülöttet bemutatni...

Örzse: *(Gúnyosan.)* Szépen sikerült a bemutatás, mondhatom!

Menyhért: *(Indulatosan felpattan, csak most értette meg, mi történt.)* Híjj, azt a rézfán fütyülő kakukkvirágos jó szagú kaporszakállát a világnak, hát, ti a bolondját járatátok velünk! Még es hogyan gondoltátok eztet?!

Gáspár: *(Csitítólag ráteszi a kezét Menyhért vállára, visszanyomja őt a székbe.)* Nyugodj meg, komám, mert megint elveszítéd magadat a nagy indulatoskodásban!

Menyhért: *Dohogva visszaül.*

Gáspár: *(Maga is visszaül az asztalhoz. Egy kis ideig fegyelmezi magát. Csend. Nyugodtan, lassan kezdi a beszédet.)* Én megmondom teljesen nyugodtan, hogy van ez a dolog... Az úgy van, hogyha egy kicsit mélyebben es belegondolunk ebbe a dologba... *(Emelkedik a hangja.)* ... lassacskán arra jutunk... hogy egyáltalában nem volt szép dolog... *(Menyhértnél is indulatosabban kikel*

magából.) ...hogy ilyen csúnyán becsaptatok minket!... (Az asztalra csap, felpattan. Már kiabál.)
Hogy nem sül le a képetekről a bőr! Ilyen nagy izgalmakat hozni ránk! Azt a kutya meg a mája!...
Azt a leborult szivarvégit ennek a keserves modern világnak!...

Mári: *(Hirtelen keservesen zokogni kezd.)*

Gáspár: *(Dühösen.)* Neked meg mi bajod?

Mári: Már úgy beleéltem magam, hogy ezt a csöpp gyereket babusgathatom, most meg kiderült, hogy csak tréfa volt az egész... Ez... ez... *(Kitör belőle.)* ...szemétség! *(Ismét rázendít.)*

Gáspár: Elhallgass, no! Nem kell itt itatni az egereket. Hallgassuk meg inkább a gyerekeket, tudnak-e engesztelni minket okos szóval, vagy sem.

Panka: Bocsáss meg nekünk, édesapám, szánjuk-bánjuk, ami történt, de most már nem csinálhatjuk vissza. Bencével elhatároztuk, kipróbáljuk ez egyszer, vajon elhiszik-e rólunk, hogy csak úgy ukmukfukk itt hagyjuk a Bencit a jobb életért. Rossz, buta ötlet volt, szégyelljük is ám nagyon...

Bence: Már jóval korábban be akartunk jönni, de amikor a tisztelendő úr megérkezett, csak nem mertünk zavarni... Aztán meg elhúzódtott a dolog...

Örzse: Az idegeink is elhúzódtak jócskán, fiam, hogyan tudtál ekkora hülyeséget kitalálni? Próbára tenni az anyai és apai szeretetet, tesztelni a szívünket?! Még jó, hogy valami tudós műszert nem tettetek reánk...

Panka: Azért az engedtesse meg nekünk, hogy mi is kissé csalódtunk legyünk...

Örzse: Csalódtok? Ti? Aztán miben? Nem tettük rendesen tisztába a kicsi bubát?

Menyhért: Nem pucoltam ki rendesen a „csokis” pelenkáját?

Mári: Vagy nem etettük meg gyengéden friss tehentejjel?

Panka: Mi csak abban csalódtunk, hogy elhitték rólunk első szóra, hogy képesek vagyunk elhagyni a könnyebb boldogulás reményében drága fiunkat és drága szüleinket...

Bence: Igazad van, Panka! Hát hogyan is tételezhatték fel rólunk ezt egyáltalában?

Menyhért: *(Szabadkozik.)* Én aztán egy percre sem gondoltam komolyan...

Gáspár: *(Túl akarja licitálni.)* Én még úgy sem...

Örzse: *(Megnyugodva, engesztelően.)* Én is kezdettől fogva tudtam, hogy vicc az egész...

Mári: *(Toporzékol.)* Mi, hogy vicc? Csak vicc volt? Ez az egész család egy vicc! Itt mindenki megbolondult? Hát, hová csöppentem én? Uram Atyám! Egy kicsi bubával viccelődnek, mintha csak egy keljfeljancsi lenne! Itt hagyom, nem hagyom, meglássuk, mi lesz, mi nem lesz... Normálisak maguk, mondják!?

Kitör a hangzavar. Mindenki egyszerre kezd beszélni, a fiatalokhoz tódulnak, izgatottan magyaráznak egymásnak. Kivéve Boldizsárt, aki nyugodtan ül tovább a székén. A nagy kavarodásban a kicsi buba is elkezd sírni. Ettől még nagyobb lesz a hangzavar. Közben lassan kialszanak a fények. Néhány másodpercig csak a hangzavar tölti be a színpadot, amelyből egyre erősebben kihallatszik a gyermeksírás (CD-ről).

VII. jelenet

Az olló

A sötétben a hangzavart egy erős kiáltás szakítja ketté, Boldizsáré, aki izgatottan feláll a székéről. A színpad hirtelen kivilágosodik.

Boldizsár: Csend legyen, de azonnal ám!

Mindenki elhallgat és megmerevedik.

Boldizsár: Úgy hallom, mintha csilingolna valaki!

Gáspár: Tán a betlehemezők...

Hallgatóznak, de semmi.

Menyhért: Ugyancsak fülelhetünk, nincsen itt senki. Mondtam már, hogy az öreg süket egy kissé...

Boldizsár: De meg látok es valamit, valamely nagy fényesség közeledik felénk az üres levegőégen át...

Gáspár: Tán a betlehemi csillag...

Mári: Ugyan már, bérekesztettem a redőnyt, ki se látni az ablakon...

Boldizsár: De meg a szívem is olyat döbönt az imént, valami olyan hatalmasat, hogy egészen beleremegtem. De nem félelmeset ám, inkább olyan jóságosat. No, nem tudom, hogyan mondjam... Érzem, valami melegség árad szét bennem, amit már régen érezhettem. Mintha valaki üzeni akarna nékem a szeretet hullámhosszán. Attól ez a nagy melegség...

Menyhért: Már csak ez kellett, ez es fizikus-filozófus akarna lenni öregkorára...

Örzsé: Vagy inkább a pálinka beszél belőle...

Mári: Ez is már csak olyan bolond, mint maguk... Hiába, bolond lyukból, bolond szél fúj...

Boldizsár: Bolond? *(Ezt most csodálatosképpen meghallotta.)* Az a bolond, aki még sohasem érzett hasonlót... Mert a szív mindent megérez, mindent lát és mindent hall. Megérzi a rideg magány hidegségét, a kétségbeesés nyirkos leheletét, látja a szenvedők könnyeit, és hallja a haldoklók elhaló sóhaját. De ugyanúgy megérzi a szeretet üzenetét es, száz és száz kilométerekről érezni tudja egy másik szív dobogását, s a legkisebb zöreje eljut hozzá, még ha a jeges úrron es kelljen áttörnie. Beszélni tud szavak nélkül, olvasni tud a mosolyokból, örömét leli egy-egy félszeg, ámde kedves mozdulatban, elteszi emlékébe a kihűlt mondatokat, szobrot gyúr az elejtett gesztusokból, elboronálja arcod ráncait... A szívre nem vonatkoznak a fizika törvényei... A szívnek nincsenek határai... A szív a mi egyetlen reményünk: a kapocs Isten és ember között... *(Néhány pillanatig elhallgat, de senki sem mer szólani vagy mozdulni.)* Hát ezt éreztem én most... Nevessetek ki, mert öreg és érzélgős vagyok! Mert olyan vagyok, akinek a hátországa már a halál, s csak keveset nézhet előrefelé, az élet felé... De itt... *(Ütögeti a szívét.)* Itt én érzek még es most valamit. Valami vagy valaki üzent nekem erőst, és én érzem, hallom és látom es

ezt az üzenetet, a szív üzenetét... Nevessetek ki, hogy öreg vagyok, hogy bolond vagyok, de így van... *(Lehajtja a fejét.)*

Csend. Senki sem mozdul. A színpad hátuljában hirtelen megjelenik Eszter csinos, fiatalos ruhában, modern bőröndöt húzva maga után, és hangosan ráköszön a házban lévőkre.

Eszter: Jó estét kívánok, elnézést kérek a zavarásért, de a nagyapámat keresem, a szomszédban mondták, hogy látták ide bejönni...

Mindenki Eszterre néz, majd önkéntelenül is oldalra húzódnak, hogy észrevehesse a színpad előterében Boldizsárt.

Eszter: *(Észreveszi az öreget, otthagyja a bőröndöt, s odasiet hozzá. Megáll mellette.)* Nagyapa!

Boldizsár: *(Lassan felemeli a fejét, s lassan ráeszmél, hogy rég nem látott unokáját látja.)* Lám, a szívem jó előre megérezte, de a szemem még nem hisz neki. *(Kitörő örömmel.)* Eszterke! Drága, egyetlen unokám! Drága kicsi csillagom! Hát csak hazajöttél! Hadd öleljelek meg! *(Széttárja a karját.)*

Eszter: Nagyapa! *(A nyakába ugrik.)*

Boldizsár: Eszterke!

Kis idő után kibontakoznak egymás karjaiból.

Boldizsár: De mondd csak, hány napra jövel haza? Egy hétre, kettőre? Maradsz tán egészen Vízkeresztig es...

Eszter: Édes nagyapa! Megmondom, hogy én nem egy hétre, sem kettőre jöttem haza. Hanem én már örökösen hazajöttem, és itt is maradok. Mert nekem ez a hazám. Itt, a Hargita alatt, az Olt öreg partján. Mert London ugyan csodaszép város, de én mindig csak idegenül éreztem ott magam...

Boldizsár: Mesélj csak, csillagom, muzsikaszó nekem mindaz, amit mondasz...

A többiek közelebb jönnek, hallgatják Eszter szavait Londonról.

Eszter: Képzeld, nagyapa, az akkora nagy város, olyan sokan lakják, hogy a villamosok leszorultak a föld alá, csak ott van nekik szabad helyük. Ott rohangásznak aztán, mint vakondokok túrástól túrásig. A felszínen pedig olyan keskenyek az utak, hogy a járművek szinte alig férnek meg egymással. Utas meg annyi van, hogy a buszokra emeletet kellett húzni, hogy mind bele tudjanak szorulni...

Gáspár: Emeletet? Bolondok ezek az ánglusok?

Eszter: Ja, és azt a nagy furcsaságot még nem is mondtam, hogy ott fordítva közlekednek ám: aminek baloldalon kellene menni, az jobboldalt megy, és fordítva...

Menyhért: No, szép! Csak azt tudnám, hogy nyerték meg ezek a háborút...

Eszter: És képzeld, nagyapa, Londonban olyan sok ember él, hogy még éjjel is tele vannak az utcák. Volt, hogy egyszer éjjel kettőkor kellett mennem valahová, hát akkor is annyian voltak kint az utcán, mint pünkösdi napján a somlyai búcsúban. Aztán az a sok ember mégis taszítja egymást,

idegenek szinte egymásnak. Jobb pajtások az Olt partján a kövek is, mint azok ott, abban a nagyvárosban. Hát én ott nem is bírtam tovább. S hazajöttem inkább...

Boldizsár: Jól tetted, a székelynek itt ez a csodás Székelyföld, az ánglus meg maradjon a maga szigetén, aztán szaladozzon a föld alatt, ha úgy tetszik neki... De hát a londoni legények nem vetettek szemet rád?

Eszter: Próbáltak azok, de nekem ugyan nem tetszettek. Mind nyiszlett paprikajancsi, még bicskájuk sincs. Majd itthon választok magamnak egy derék székely legényt. Abban nem lesz hiba. Csak ne féltsen engem, nagyapa... *(Megáll egy pillanatra, vizsgálódik.)* De nagyapa, mondd, mi ez az arcodon? Mióta növesztesz te szakállat? Úgy nézel ki, mint Londonban egy szakadt utcazenész... Már megbocsáss...

Boldizsár: Ja, a szakáll... *(Észbe kap.)* Az semmi... Az csak úgy véletlenül itt ragadt... De le is csupaszítom rögvest... *(Váratlanul egy nagy ollót vesz elő a zsebéből, és nyírni kezdi a szakállát...)*

Eszter: Állj! Állj! Ne itt, nagyapa, még megvágod magad, és a háziaknak sem illik itt szőrözni, szemetet csinálni. Majd otthon én levágom ezt a csúf szakállat... *(Játékosan megcibálja nagyapja szakállát.)* És meg is borotvállak... Menjünk is szépen! Köszönjük el, s kívánjunk boldog ünnepeket!

Boldizsár: *(Elteszi az ollót.)* Akkor menjünk hát! Isten áldjon titeket! Aztán azt, amit a szívről mondtam, megtarthatjátok, s használhatjátok belátástok szerint.

Eszter: Viszontlátásra! Boldog karácsonyt!

Mindenki: Boldog karácsonyt!

Eszter: *Belekarol nagyapjába, másik kezével kifelé menet megragadja a bőröndjét.*

Eszter és Boldizsár kimennek. A többiek egy darabig még néznek utánuk, majd tanácstalanul álldogálnak tovább.

Gáspár: Igaza van az öregnek. Hallgassunk a szívünkre! Az a mi egyetlen mentsvárunk. Történt, ami történt, csak nem fogunk örökkön perlekedni egymással... Béküljünk meg, gyermekeim! Én megbocsátok, s nem haragszom rátok...

Menyhért: Ebben igazad van, komám. Én sem haragszom senkire ám ezen a világon. Elég széles ahhoz, hogy mindenki elférjen rajta. Csak a haragnak nincs helye rajta, mert annak semmi hely nem elég, ha feltolul az emberben.

Bence: Akkor nincs harag, édesapám?

Menyhért: Már hogy volna? A vér a saját vérével nem háborúzhat.

Összeölelkeznek.

Örzse: *(A fiához.)* Fiam, fiam! Benőhetne már a fejed lágya! Maholnap tanárember leszel, tán még direktor is, és még mái napig is ilyen butaságokat csinálsz. De én sem haragszom rád, hogyan is haragudhatnék rád, te buta nagy kamasz! Gyere, ölelj meg!

Bence: *(Édesanyjához.)* Édesanyám, az Isten áldja meg a jóságáért!

Megölelik egymást.

Panka: Öleljen meg maga is, édesapám!

Gáspár: Édes kicsi leánkám!

Ők is megölelik egymást.

Mári: *(Pankának.)* Tessék, itt ez a gyönyörűség. Vigyázz rá, mert ennél szebb gyermek egyelőre nincs is széles e világon... *(Nyújtja Pankának a gyereket.)*

Panka: *(Átv teszi Máritól a gyereket, leül, az ölébe veszi, és egy cumisüvegből etetni kezdi.)* Egyél csak, kis Benci! Ígérem, anyukád ilyen rossz viccet többet nem csinál veled. Egyél csak, kicsi aranybogaram, szemem ki nem hunyó fénye...

Mindenki letelepszik köré, az asztalhoz. Csendben nézik, ahogy a kicsi eszik.

Mári: *(Elkeseredetten.)* És most akkor énnekem kit lehessen dajkálnom? Ki lesz az én kis aranybogaram?

Gáspár: Azon már ne múljék! Székely ember volnék én, vagy mi a szösz? Már pedig a székely ember kell hogy tudjék egy valamirevaló gyermeket szerkeszteni körző és vonalzó nélkül es!

Mári: *(Örömmel.)* Megtenné, Gáspár? Tényleg?

Gáspár: Meg én! De egy feltétellel.

Mári: És mi lenne az?

Gáspár: Hogy ez a dolog csak akkor megyen, ha a cirkula is megyen. De innen jó messzire ám!

Mári: Úgy lesz, Gáspár, úgy lesz! Jó ember maga, mindig tudtam. *(Odamegy hozzá, és kedvesen megsimogatja a karját.)*

Gáspár: *(Csodálkozva és büszkén.)* Nofene...

Csilingelés hallatszik kintről.

Örzse: De csitt! Most tényleg hallik valami csilingelésféle!

Menyhért: Én es hallom bizonyost!

Gáspár: Akkor ez nem más, minthogy tényleg megjöttek a betlehemesek.

Menyhért: Szaladj, Bence, nyiss nekik ajtót, hadd jöhessen be velük együtt a kis Jézus jó híre is!

Bence: Megyek, édesapám, szíves-örömet, hadd jöjjön az a jó hír, mert ránk fér nagyon a mai időkben!

Gáspár: *(Eszébe jut valami. A fejére üt.)* Az ám, de várj még egy cseppet, fiam, míg Menyhért komámmal kivisszük a kamorába a cirkulát, mert nem férnének el tőle a betlehemesek. *(Menyhértnek.)* Hallud-e, te komám! Rekesszük el gyorsan azt az ördögi masinát! *(Menyhért segítségével kiviszi hátul baloldalt a szobabiciklit. Cipelés közben odaint Bencének.)* Na, most már hívhatod őket!

Bence: *Kimegy, hogy beengedje a betlehemes gyerekeket. A fény lassan kialszik.*

VIII. jelenet

Betlehemes játék

Kigyúlnak a fények. A színpadon nem változott semmi. A betlehemes játékot a gyerekek a színpad jobb oldalán adják elő, a karácsonyfa mellett.

Szolga: *Bejön középre, és szabályosan tiszteleg. Ő játssza Heródes szolgáját. Vitézi ruha van rajta, csákó a fején és kard az oldalán.*

Isten áldja bőven lakóit e háznak,
Társaim odakint már ugyancsak fáznak.
Illetjük a gazdát azon kérelemmel:
Béjöhethéneék mostan ide Betlehemmel?

Gáspár és Menyhért közben visszajöttek a színpadra, és megálltak az asztal mögött. Innen nézik végig a betlehemes játékot.

Gáspár: Jöhettek bátran!

Bevonulnak a betlehemezők énekszóval. Az ének alatt az angyalok, a jó gazda, a kosártartó kislány, valamint Heródes és a szolgálja különválnak tőlük, s jobb oldalra állnak.

Betlehemnek városában,
karácsonykor éjfél tájban:
Fiú Isten ember lett,
mint kis gyermek született.

Őt nevezték Jézuskának,
édesanyját Máriának,
ki pólyába takarta,
s befektette jászolyba.

Az angyalok fenn az égben,
mennyei nagy fényességben,
vígán így énekelnek:
dicsőség az Istennek!

Angyalok: Dicsértessék Jézus a magas mennyekben!

1. Angyal: Mikor születését Jézusnak hirdetik,
Őt az angyalok is jászolban tisztelik,
Dunna helyett ökrök, s juhok melengetik,
Jászolánál jámbor pásztrok üdvözlik.

2. Angyal: Szent József pediglen be nem fogadtatik,
Az egész városban hely nem adattatik,
Hanem a királytól messze elküldetik,
Pajtába szállni kényszerítettik.

Szent József: *(Előrelép Máriával. Botjával döngeti a színpadot.)*
Felséges királyom, nyisd meg az ajtódat,
S fogadd be házadba szegény barátodat!
Ne hagyd megfagyni teremő Uradat!

Heródes: Ugyan ki döngeti ajtóm ily nagy hévvel?
Pattanj gyorsan, szolgám, nézd meg sietséggel!

Szolga: *(Odamegy Szent Józsefhez.)*
Ki vagy, honnét jöttél, miféle ember vagy?
Feleletet nekem ezekre mindjárt adj!

Szent József: Szegény, úton járó idegen jövevény,
A bemenetelre engedélyt kérek én.

Szolga: *(Visszamegy a király elé.)*
Felséges királyom!
Olyan embereket találtam ajtódon,
Akkik átutaznak fényes országodon.

Heródes: Szólítsd őket elém, követek ők talán,
Idegen országból jó híreket hozván.

Szolga: *(Ismét odamegy Szent Józsefhez.)*
Király követségül küldött tihozzátok,
Bejöhettek mind, ha tiszta a csizmátok.

Szent József: Tiszta! *(Belép Máriával együtt.)*

Adjon az Úristen e házban jó estét,
Kivált egészséggel néktek jó szerencsét!
Tartson meg az Isten, felséges királyom,
Gonosz ellenséged tenéked ne lászson!

Heródes: Mit kértek éntőlem, halljam hát, emberek!
Biztosan hiszitek, időm van rengeteg!

Szent József: Felséges királyom, fogadj be házadba,
Meggzállnánk tenálad, el vagyunk fáradva.

Heródes: Márpedig én téged be nem fogadhatlak,
Mert urakból álló sok vendégim vannak.

Szent József: Felséges királyom, hová tudjunk lenni?
A nagy hideg miatt meg kell nekünk fagyni!

Heródes: Ha megfagysz se bánom, itten nem maradhatsz,
Királyi házamtól nyomban elindulhatsz!

Szent József: *(Máriához kétségbeesve.)*
Jaj, Mária kedvesem, induljunk más útra,
Talán megszán minket az egeknek ura...

Heródes és a szolga hátrébb húzódnak. Mária és Szent József tesznek egy kört a színpadon.

Jó gazda: *(Útjukat állja.)*
Hát ti hová mentek, ugyan mért siettek?
Csillagos éjféلكor hová igyekeztek?

Szent József: Heródes királynak haragjától félve
Elindultunk gyorsan, érnénk Betlehembe.

Jó gazda: Hát ti mit akartok, mit kíván szívetek?
Miben segíthetnénk, mit tegyünk értetek?

Szent József: Íme azért jöttünk mi most tihozzátok,
Könyörületesen minket megszánátok,
Néhány órácskára pihenni hagynátok,
Mert úgy elfáradtunk, hogy már alig állunk.

Jó gazda: *(Betessékeli őket.)*
A nagy Istennek hála, itt lehet nyugodni,
Fáradtságotokat ki lehet pihenni.

Mária és Szent József beljebb mennek, és megállnak a két angyal között.

Folytatódik a nyitóének.

Pásztorok a falu mellett
báránkákat legeltettek,
hallották az éneket,
kis Jézushoz siettek.

Ájtatosan letérdeltek
szép csendben a jászoly mellett,
és ott buzgón imádták
az ég és föld Királyát.

Szeressük a Szűz Máriát,
de még jobban kis Jézuskát,
ha így élünk s halunk meg,
mennyországba jussunk fel!

Pásztorok: *Előlépnek. Rajtuk suba, kucsma, a kezükben bot. Amelyikük hozott a Jézuskának valami ajándékot, annak az oldalán tarisznya is lóg. Fáradtan lépdelnek, dülöngélnek.*

1. Pásztor: Nyugodjunk e helyen, azt mondom, jó pásztorok,
A fáradtságtól már mindenki tántorog.

Pásztorok: *Lefeküdnek a színpadra. Alszanak. Némelyik horkol is közben.*

1. Angyal: *Előrelép, énekel.*

Serkenj fel Istennek választott serege,
Semmit se késsetek Jézusnak elébe,
Mostan talpra állni ő dicséretére,
Jöjjetek Betlehembe.

Elrúgja a 2. pásztor botját. Visszalép a helyére.

2. Pásztor: *(Felriad és felkel. A szeméit dörzsöli.) Hööö...*
Engemet ki keltett legmélyebb álmomból?
Hogy angyal volt, azt észrevettem szavából...
Oly fényes volt, mint a csillagok, gondoltam,
Betlehemet emlegette, hallottam.

3. Pásztor: *(Ő is felkel.)*
Én nem bánom, ha felkelünk, pásztorok,
Mert lustálkodni nem szapora dolog.
Menjünk gyorsan kis Jézusnak elébe,
Mert miértünk érkezett e vidékre.

Pásztorok: *Mindnyájan felkelnek, és tesznek egy kört a színpadon. Majd megérkeznek Mária és Szent József elé.*

4. Pásztor: Itt lakik-e Jézus, világ megváltója,
Aki változtatja a bűnöst is jóra?
Jöttünk vizitálni, ajándékot hoztunk,
Hozzá néhány verset dicsérőleg mondunk.

Szent József: Itt lakik, itt lakik, akit ti kerestek,
Térjete be hozzánk, s megtisztelve lesztek.

Pásztorok: *Egyenként átadják ajándékaikat, beletéve azokat a kosártartó kislány nemzetiszínű szalagokkal feldíszített kosarába. Amikor átadták, letérdelnek, majd újra felállva koppantanak egyet-kettőt a pásztorbotjukkal és visszaállnak a helyükre.*

1. Pásztor: Ne tekintsd, kérlek, az én bűnös voltom,
Vedd jó néven tőlem e kis ajándékom.
Tehéntejből érlelt finom kerek sajtom
Én a kis Jézusnak nagy jó szívvel adom.
Fogadd el, Szentanya!

2. Pásztor: Elnyomott a vénség, sápadt erőtlenség,
Rajtam megtörtént a nagy szerencsétlenség.
Mivel öreg vagyok s gyenge, ó Mária,
Csak fél kolbászt nyújthatok, ó Szentanya.

- 3. Pásztor:** Tehénpásztor voltam a nagy havasokon,
Veszítettem sokat éhes farkasokon.
Nehéz volt a munka fönt az esztenákon,
Semmi fű nem termett a nagy kősziklákon.
Vedd el hát, asszonyom, amit most nyújthatok,
Egy kis lépes mézet nagy jó szívvvel adok.
Ó, Szentanya!
- 4. Pásztor:** Ó, édes asszonyom, egyebet nem adhatok,
Muzsikás furulyám, mit megszólaltatok.
Énnekem már nem kell, látod, hogy vén vagyok.
Utószor még egy szép nótát itt elfújok.
(Egyetlenegyszer fúj csak bele a furulyájába. Aztán beleteszi a furulyát a kosárba.)
- 5. Pásztor:** Hát én már mit adjak? Én csak ezt mondhatom
Tehénpásztor voltam őszig a havason.
Amit kuporgattam, mind megillogattam,
Ajándékot ezért semmit nem hozhattam.
Ó, Szentanya!
- Mária:** Köszönöm, pásztorok, a sok ajándékot,
Szívbeli jószágot, hogy általadtátok!
Tartson meg az Isten, házat és jószágot,
Tartsa meg örömben nagy Magyarországot!
- 1. Pásztor:** Hallod-e muzsikás, édes furulyásom,
Mivel az új királyt nagy örömmel látom,
Fújjad meg a nótát talpalávalónak,
Táncoljunk most egyet kisdéd Jézusunknak.
- Pásztorok:** *Botos táncot járnak. A végén újra felsorakoznak a kis Jézus előtt.*

A betlehemezők énekelnek.

Fel nagy örömmre, ma született,
Aki után a Föld epedett.
Mária karján égi a lény,
Isteni kisdéd szűznek ölén.
Egyszerű pásztor, jöjj közelebb,
Nézd a te édes Istenedet!

Nem ragyogó fény közt nyugoszik,
Bársonyos ágya nincs neki itt,
Csak ez a szalma, koldusi hely,
Rá meleget a marha lehel.
Egyszerű pásztor, térdeden állj,
Mert ez az égi, s földi király!

Glória (zeng) Betlehem mezején,
Éjet elúzi mennyei fény;
Angyali rendek hirdetik őt,
Az egyedül szent Üdvözítőt.
Egyszerű pásztor, arcra borulj,
Lélekben éledj és megújulj!

Betlehemesek: *Meghajolnak a háziak felé, azok megtapsolják őket.*

2. Pásztor: Halljátok, barátim, induljunk más útra,
A szomszédokban is várnak a Jézusra.

3. Pásztor: Várjatok, barátim, hova sietnétek,
Gazdától a jussunk, míg át nem vettétek!
Kérjük, vegye elé kulcsát nagy ládának,
Száz bankót, kolbászt, adjon a bandának!

Gáspár: Ez igen szép volt gyerekek! *(Fogja az asztalon a süteményes tálat, és odaviszi a pásztoroknak.)* Itt a jutalmatok, egy kis sütemény.

Betlehemesek: *(Vesznek a süteményből. Hálálkodnak.)* Köszönjük! Isten áldja meg magukat!

Gáspár: Kolbászt, száz bankót ugyan nem tudok adni. De talán ez az 50 lejes is megteszi... *(Odaadja Heródesnek.)* De csak úgy mehettek ám innen el, ha még egy szép szent éneket elénekelhetünk veletek...

Heródes: És melyik legyen az?

Gáspár: Az, amit minden magyar ismer: „A mennyből az angyal.”

Mindenki feláll, és előre jön a színpad elejére. A második versszaknál bejönnek a korábban kiment szereplők égő gyertyával a kezükben, középpüti utat engednek nekik az éneklők. A két angyal csillagszórót gyújt kétoldalt, Heródes szolgája segít nekik a meggyújtásukban.

Mennyből az angyal lejött hozzátok,
Pásztorok, pásztorok,
Hogy Betlehembe sietve menvén
Lássátok, lássátok.

Istennek fia, aki született
Jászolban, jászolban,
Ő léssen néktek üdvözítőök
Valóban, valóban.

Mellette vagyon az édesanyja,
Mária, Mária,
Barmok közt fekszik, jászolban nyugszik
Szent fia, szent fia.

El is mennének köszöntésére
Azonnal, azonnal,
Szép ajándékot vivén szívükben
Magukkal, magukkal.

A kis Jézuskát egyelőképpen
Imádják, imádják,
A nagy Úristent ilyen nagy jóért
Mind áldják, mind áldják.

Meghajlás háromszor. A harmadik után mindenki:

Boldog karácsonyt!

Függöny be.

Vége.

Felhasznált ötletek, szövegek, énekek

1. „A mű időnkben nem így vót” sorozat. Ötletek, figurák a csíkszentgyörgyi székely góbék jeleneteiből:

– A mű időnkben nem így vót
<https://youtu.be/MDZw7kGt51Q>

– Ajándékgyermek
<https://youtu.be/iYvtgyVb-o0>

2. Mostan kinyílt egy szép rózsavirág:

<https://youtu.be/iYvtgyVb-o0> (1:15:05-nél)

3. Csíkcsicsói betlehemes játék:

<https://youtu.be/DRkIjSg1BGA>

Énekek: Betlehemnek városában (a felvétel elején)

Serkenj fel Istennek választott serege (6.23-nál)

Botos tánc (14.05-nél)

Fel nagy örömrre, ma született (18.50-nél)